

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้าระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญ ไม่เพียงแต่ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ของชาติและดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย ในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา การแข่งขันในด้านการค้าระหว่างประเทศได้ทวีความรุนแรงขึ้นมา การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในตลาดโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วกว่าในอดีต กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากคลื่นลูกที่ 1 คลื่นลูกที่ 2 และ 3¹ จนกระทั่งปัจจุบันนี้สังคมมีรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งใช้คำว่า “อี” (e : electronic) ไม่ว่าจะเป็นการค้าในรูปแบบอี-คอมเมิร์ซ อีบิสซิเนสส์ องค์กรอิเล็กทรอนิกส์และการติดต่อสื่อสารด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เป็นต้น

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการผลิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รูปแบบการค้าโลกเปลี่ยนแปลงไป มีการย้ายฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีสูงมากนักจากประเทศพัฒนาแล้วมาสู่ประเทศกำลังพัฒนาเป็นจำนวนมาก เนื่องจากต้นทุนการผลิตของประเทศกำลังพัฒนาต่ำกว่าการผลิตสินค้าต่าง ๆ ต้องผ่านกระบวนการผลิตจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งทำให้เกิดความยุ่งยากหรือเกิดปัญหาในการระบุว่าสินค้านั้น ๆ มีแหล่งกำเนิดมาจากประเทศใด กฎแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) จึงเข้ามามีส่วนช่วยในการระบุว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดที่ใด แต่จากเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์ของการระบุแหล่งกำเนิดสินค้านั้นมีการปฏิบัติแตกต่างกันหลายรูปแบบ ทำให้บางประเทศนำกฎนี้มาใช้เป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้า หรือเพื่อหาผลประโยชน์กับประเทศของตนเอง จนบางครั้งก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการค้าระหว่างประเทศขึ้น

ข้อพิพาทที่เข้าสู่ศาลการค้า WTO มีจำนวนไม่น้อยที่เกี่ยวข้องกับกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งจะเห็นเสมือนตัวชี้ให้เห็นว่าการแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศคู่ค้ายังคงเป็นหลักการและข้อปฏิบัติที่มีได้สูญหายไป นอกจากนี้ในบางกรณีการใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิด สินค้าเพื่อกำกับกระแสการค้าโลกยังแฝงไปด้วยความซับซ้อนซ่อนเงื่อนในแง่นโยบายทางเศรษฐกิจของบางประเทศที่ต้องการแสวงหาหรือปกป้องผลประโยชน์ของตนโดยการปิดกั้นการแข่งขันจากคู่แข่งภายนอก (ธนาคารกรุงเทพ , 2542 : 2-3)

¹ อ่านรายละเอียดใน Toffer, A. 1980 หนังสือ Creating a New Civilization

ตัวอย่างกรณีพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ อันเกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดสินค้าโดยการ
ใช้หลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศในการพิจารณา (WCO, 1998) เช่น

- สหภาพยุโรปฟ้องสหรัฐอเมริกาต่อศาลการค้า WTO ว่าสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูประดับแบรนด์เนมของยุโรปได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงกฎแหล่งกำเนิดของกลุ่มสินค้าดังกล่าวของสหรัฐฯ สร้างความเสียหายคิดเป็นมูลค่าหลายร้อยล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- ไทยนำเข้าชิ้นส่วนตลับลูกปืนจากญี่ปุ่นเข้ามาประกอบในไทย และส่งไปขาย EU โดยใส่แดงแหล่งกำเนิดตลับลูกปืนเป็นของไทย EU ไม่เชื่อส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบและตัดสินว่าสินค้านี้เป็นของญี่ปุ่น EU จึงเก็บภาษีตอบโต้การหลบเลี่ยงการทุ่มตลาด (Anti-Circumvention Duty)

ในอดีตที่ผ่านมานโยบายกีดกันทางการค้าของบางประเทศได้แอบแฝงมาอยู่ในรูปกฎแหล่งกำเนิดสินค้า การใช้นโยบายดังกล่าวเป็นผลมาจากแรงกดดันจากภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศที่มุ่งจะปิดกั้นการแข่งขันจากภายนอก ซึ่งจะเห็นได้จากกรณีอุตสาหกรรมสิ่งทอของสหรัฐฯ ที่พยายามที่จะจำกัดการใช้โควตาของประเทศผู้ส่งออกโดยการเปลี่ยนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าสิ่งทอ เป็นต้น แนวโน้มการกีดกันทางการค้าโดยมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีจึงมีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ในระบบการค้าโลก ประกอบกับในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีแนวโน้มที่ประเทศต่าง ๆ มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกันมากขึ้น ซึ่งได้ทำให้การกีดกันทางการค้าในรูปแบบที่ไม่ใช่ภาษีมีมากขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา

การกีดกันทางการค้ามีมากขึ้นอันแฝงมาอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ อาจทำให้สินค้าส่งออกของไทยต้องสูญเสียความสามารถในการแข่งขันไปโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผู้ประกอบการ ผู้ผลิตและผู้ส่งออก จำเป็นต้องมีความพร้อมในการเตรียมตัวรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะผู้ส่งออกที่จะได้รับผลกระทบจากกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้านี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การทำความเข้าใจกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่เราจะสามารถแข่งขันในตลาดโลกต่อไปได้อย่างไม่เสียเปรียบ รวมทั้งปกป้องผลประโยชน์อันพึงได้รับของประเทศได้ในอนาคต

กฎแหล่งกำเนิดสินค้าที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีหลายรูปแบบแตกต่างกันไปตามเขตการค้าหรือการให้สิทธิพิเศษทางภาษีหรือกฎเกณฑ์ทางการค้าอื่น ๆ เช่น กฎแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้ AFTA

¹ ดูตัวอย่างเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ก.

กฎแห่งกำเนิดสินค้าภายใต้ GSP หรือกฎแห่งกำเนิดสินค้าภายใต้ APEC เป็นต้น สำหรับกฎแห่งกำเนิดที่จะกล่าวถึงในที่นี้ คือ กฎแห่งกำเนิดสินค้าภายใต้ WTO ได้จัดทำขึ้นตามความตกลงว่าด้วยแห่งกำเนิดสินค้าภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO Agreement on Rules of Origin) เป็นผลมาจากการประชุมเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยของประเทศสมาชิกแกตต์ (General Agreement on Tariffs and Trade : GATT) การประชุมครั้งนั้นได้จัดตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) และรับรองความตกลงว่าด้วยแห่งกำเนิดสินค้า (ดูภาคผนวก ก. เรื่ององค์การการค้าโลก)

กรมศุลกากรในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหนึ่งที่สำคัญยิ่งคือการสนับสนุนส่งเสริมการส่งออกเพื่อให้นโยบายจัดหารายได้ให้รัฐเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับต่อ ๆ ไป ดังนั้นสินค้าส่งออกของไทยจะได้แห่งกำเนิดสินค้าเป็นของไทยหรือไม่ หรือจะมีแห่งกำเนิดสินค้าของประเทศใด จึงขึ้นกับความพร้อมของภาคอุตสาหกรรมนั้น ๆ ในการเตรียมตัว วางแผนกลยุทธ์ โดยทำความเข้าใจศึกษากฎว่าด้วยแห่งกำเนิดสินค้าภายใต้องค์การการค้าโลกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายธุรกิจของตน ฉะนั้นประเด็นปัญหาการศึกษาจึงมุ่งวิเคราะห์ผลกระทบของการบังคับใช้กฎว่าด้วยแห่งกำเนิดสินค้าภายใต้องค์การการค้าโลก จะส่งผลต่อปริมาณสินค้าส่งออกของไทยหรือไม่เพียงใด และในฐานะที่กรมศุลกากรเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการส่งออกจะมีบทบาทอย่างไรที่จะช่วยแก้ปัญหาให้ได้มาซึ่งประโยชน์สูงสุดให้กับภาคเอกชนรวมทั้งการกำหนดบทบาทของกรมศุลกากรให้เหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันภาคเอกชนควรเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของกฎตลอดจนสภาพปัญหาที่จะเกิดขึ้นโดยการพัฒนาองค์การ การร่วมมือกันทั้ง 2 ฝ่ายจึงจะทำให้ภาคการส่งออกยังคงสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อรวบรวมและประมวลผล หลักการ แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎว่าด้วยแห่งกำเนิดสินค้าภายใต้องค์การการค้าโลก ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกของไทย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขต่อไป
2. เพื่ออธิบายและวิเคราะห์บทบาทของกรมศุลกากรในการส่งเสริมการส่งออก โดยประชาสัมพันธ์กฎดังกล่าวให้ภาคเอกชนผู้ประกอบการส่งออกให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ในด้าน ต่าง ๆ กับอุตสาหกรรมนั้น ๆ

3. เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ผลกระทบของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อการกำหนดนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการส่งออก

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

จากสภาพปัญหาที่ว่าเมื่อกฎแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้ข้อกำหนด องค์การการค้าโลก มีผลบังคับใช้จะส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกของสินค้ากลุ่มต่าง ๆ หรือไม่ ประการใด และกรมศุลกากรจะกำหนดบทบาทและการบริหารเชิงกลยุทธ์อย่างไรในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นการพิสูจน์ประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาดังนี้

1. ปริมาณการส่งออกของกลุ่มสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญโดยเฉพาะข้าว ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้องค์การการค้าโลก
2. บทบาทของศุลกากรเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อการปรับขีดความสามารถของภาคอุตสาหกรรมการส่งออกในการได้แหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้องค์การการค้าโลก

1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้ามีขอบเขตที่กว้างขวางครอบคลุมสินค้าทุกประเภทตามการจำแนกพิภคอัตราศุลกากรในระบบฮาร์โมนไนซ์¹ ถึง 97 ตอน ครอบคลุมประเภทสินค้ามากกว่าห้าพันประเภทย่อย การศึกษานี้จึงจำกัดขอบเขตเฉพาะการศึกษาแนวโน้มของผลกระทบอันเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าขององค์การการค้าโลก ต่อกลุ่มสินค้าเกษตรกรรมโดยเน้นหลักของ Wholly obtained goods²

วิธีศึกษาใช้การศึกษาเชิงคุณภาพโดยการบรรยายหรือพรรณนา (Descriptive Approach) เป็นส่วนใหญ่โดยศึกษาสถิติต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและข้อมูลบางส่วนจากภาคเอกชน รวมทั้งเอกสารไม่เผยแพร่ซึ่งประกอบด้วย

- หนังสือ ตำราทางวิชาการ จุลสาร

¹ ระบบจำแนกพิภคอัตราศุลกากรซึ่งจำแนกเป็นตัวเลข 6 หลัก แสดงถึง ตอน ประเภท และประเภทย่อยของสินค้า ดูรายละเอียดในหนังสือพิภคอัตราศุลกากร

² หลักสินค้าเกิดโดยธรรมชาติในประเทศใด ประเทศนั้นได้แหล่งกำเนิดหรือสินค้าทำจากวัสดุในประเทศทั้งหมด

- สถิติจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมการค้าต่างประเทศ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมศุลกากร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ฯลฯ
- เอกสารการวิจัยระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก
- เอกสารการศึกษา/การวิจัยของสถาบันการศึกษา เช่น สถาบัน TDR สถาบันบริหารวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนวิเคราะห์เศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ธนาคารนครธน จำกัด (มหาชน) ฯลฯ
- รายงานการประชุมคณะกรรมการ และคณะกรรมการกว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า กรมศุลกากร
- เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้องค์การการค้าโลก จาก กรมการค้าต่างประเทศ กรมศุลกากร และองค์การการค้าโลก
- การสัมภาษณ์ผู้แทนจากภาครัฐและเอกชนที่เข้าร่วมประชุมคณะอนุกรรมการ และ คณะกรรมการกว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า
- การสังเกตการณ์จากการประชุมในระดับภูมิภาคที่จัดโดยองค์การศุลกากรโลกจัดโดย กรมการค้าต่างประเทศ และกรมศุลกากร เป็นต้น
- ประสบการณ์จากการที่ผู้ศึกษาทำงานในกลุ่มงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบติดตามความก้าวหน้าของการจัดทำกฎ รวมทั้งเป็นคณะทำงานในคณะอนุกรรมการและคณะกรรมการดังกล่าว จึงได้ทราบปัญหาต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับกฎฯ นี้

1.5 ข้อจำกัดของการศึกษา

แม้ว่ากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าจะมีมานานแล้ว แต่เป็นกฎที่ใช้กับระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (Generalized System of Preferences : GSP) ของประเทศพัฒนาแล้วที่ให้กับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งแตกต่างจากกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าขององค์การการค้าโลก ที่เป็นแบบไม่มีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (Non preferential Rules of Origin) กฎนี้จึงครอบคลุมสินค้าทุกประเภทตามพิกัดระบบฮาร์โมนี ดังนั้นขอบข่ายเนื้อหาของกฎนี้จึงกว้างมาก และต้องอาศัยความรู้เฉพาะทางเทคนิคที่ลึกซึ้ง ซับซ้อนมาก รวมทั้งเวลาอันยาวนานในการจัดทำ สำหรับขณะนี้ซึ่งการจัดทำกฎฯ ยังไม่แล้วเสร็จ ผู้ศึกษาจึงเลือกกฎในส่วนที่ได้จัดทำไปแล้วเป็นส่วนใหญ่กับกลุ่มสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งอยู่ในวิสัยที่สามารถจะทำการศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มผลกระทบได้ แต่ไม่สามารถ

ครอบคลุมสินค้าเกษตรกรรมทุกกลุ่มได้ จึงยกตัวอย่างกรณีศึกษาของกลุ่มสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญซึ่งเป็นสินค้าที่มีศักยภาพสูงในการแข่งขันในตลาดโลกรวมทั้งมีปริมาณส่งออกมากในอันดับต้น ๆ ติดต่อกันมา มากกว่า 10 ปีแล้ว คือ กลุ่มสินค้าข้าว

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

ข้าว หมายความว่าถึง ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวที่สีบ้างแล้วหรือสีทั้งหมดจะขัดหรือไม่ก็ตาม ปลายข้าว ชนิดและเกรดต่าง ๆ รวมทั้งข้าวเจ้าขาวชนิดที่เคลือบวิตามิน ตามพิกัด 1006.10 ถึง 1006.40 ในระบบพิกัดฮาร์โมนไนซ์ (กรมศุลกากร, 2542 : 57-58)

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า หมายความว่า กฎหมาย ข้อบังคับ คำวินิจฉัย ของฝ่ายบริหารที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปซึ่งประเทศสมาชิกใช้พิจารณาแหล่งกำเนิดของสินค้าโดยไม่เกี่ยวข้องกับระบบทางการค้าที่เกิดขึ้นตามสัญญาหรือที่เป็นอิสระเอกเทศซึ่งเป็นระบบให้สิทธิพิเศษทางศุลกากรแก่กัน (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2537 : 362)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าขององค์การการค้าโลก ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย ประกอบกับการจัดทำกฎไม่แล้วเสร็จ ดังนั้นตำราอ้างอิงและเอกสารต่าง ๆ จึงไม่ได้ถูกเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนในวงกว้าง มีจำกัดเฉพาะในหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการเจรจาหนดท่าทีของประเทศไทยในเรื่องนี้ รวมทั้งปริมาณของตำราและเอกสารยังมีไม่มาก ดังนั้นการศึกษาในเรื่องนี้จึงมุ่งที่จะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ในด้านวิชาการ จะเป็นการจุดประกายให้มีการริเริ่มศึกษากฎการค้ากับกลุ่มสินค้าอื่น ๆ อีกต่อไปในอนาคต นอกจากกลุ่มสินค้าเกษตรกรรม
2. ในด้านบริหารและดำเนินการจะเป็นการกระตุ้นให้องค์การภาครัฐและภาคเอกชนผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการส่งออกรวมทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้ตื่นตัว ให้ความสนใจมีส่วนร่วมในการจัดทำและเผยแพร่กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าขององค์การการค้าโลก
3. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ภาคอุตสาหกรรมส่งออกใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ต่อไป

1.8 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพแบบไม่ทดลอง จากรายงานผลการศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และของหน่วยงานอื่นในเรื่องข้าว ภาคเศรษฐกิจของไทยและการค้าระหว่าง

ประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสภาพแวดล้อมเฉพาะของเรื่องข่าวในอดีตช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา และเพิ่มเติมให้สมบูรณ์และต่อเนื่องยิ่งขึ้นด้วยข้อมูลในด้านดังกล่าวในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จากสถิติของกรมศุลกากร กรมการค้าต่างประเทศ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ จากข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของกรมศุลกากรและข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการทํานายแนวโน้มผลกระทบต่อกลุ่มสินค้าข่าวในอนาคตทำโดยการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องข่าวในด้านต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนพิจารณาประกอบกับหลักเกณฑ์การได้แหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลงขององค์การการค้าโลก ของกลุ่มสินค้าข่าว

สำหรับบทบาทของกรมศุลกากรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่มีผลต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมการผลิต สามารถศึกษาจากประสบการณ์ของผู้ศึกษาที่ทำงานในหน่วยงานนี้ และจากการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาที่จัดโดยภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงจัดโดยองค์การศุลกากรโลก เป็นต้น

1.9 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการศึกษา

รายงานการศึกษานี้แบ่งการศึกษาออกเป็น 5 บท บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา รวมถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา บทที่ 2 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าและบทบาทของศุลกากร บทที่ 3 อธิบายแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา บทที่ 4 เป็นกรณีศึกษาการได้มาซึ่งแหล่งกำเนิดของกลุ่มสินค้าข่าว และแนวโน้มผลกระทบ บทที่ 5 เป็นบทสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ภาคผนวก เป็นตัวอย่างกรณีพิพาทเกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดสินค้า ตัวอย่างการหาแหล่งกำเนิดสินค้า และสถิติด้านต่าง ๆ ของสถานการณ์ข่าวของโลกและของไทย